

Foto: UNHCR, 1989

Enkele Afghaanse vluchtelingen in Pakistan kregen de gelegenheid onderwijs te volgen. Hier wordt bijvoorbeeld onderwezen op een 'vocational training center' in Peshawar.

stuitte op veel binnenlands verzet. Moslim-rebellen kwamen in maart 1979 in opstand. Dit oproer leidde tot een invasie van de Sovjet-Unie in december 1979.

Sinds 1978/1979 verkeert Afghanistan in een voortdurende oorlogssituatie. Na de gebeurtenissen van 1978 vluchtte een grote groep Afghanen het land uit. Ze werden voornamelijk in Iran en Pakistan opgevangen. In februari 1989, na bijna tien jaar, trok het leger van de Sovjet-Unie zich terug, Afghanistan achterlatend als 'a world leader in misery and deprivation'. Tien jaar bezetting heeft geleid tot 6,5 miljoen vluchtelingen en een miljoen doden.[4] De burgeroorlog zette zich daarna

voort tussen het door de Sovjet-Unie gesteunde regime van Najibullah en de Mudjaheddin. De rebellen veroverden grote delen van het land, terwijl de regering nog drie jaar stand wist te houden in Kabul. In april 1992 viel het regime van Najibullah. De islamitische regering riep de Islamitische Staat van Afghanistan uit. Deze regering slaagde er echter evenmin in de controle te verwerven over het hele land; de coalitie van de partijen bleek fragiel te zijn. Er ontspon zich een nieuwe strijd tussen de gematigde moslims (onder leiding van de Tadzjiek Massoud) en de fundamentalistische moslims (onder leiding van Hekmatyar). President Rabbani steunde Massoud en de Oezbeekse generaal Dostum steunde Hekmatyar. Afghanistan vormde wederom een strijdtoneel, waar verscheidene partijen in wisselende coalities streden om de macht.

Eind 1994 verschenen de Taliban op het politieke toneel. De Taliban (letterlijk: leerlingen van de koranschool) behoren tot de soennitische moslims en propageren een fundamentalistisch-islamitische ideologie. Hun opmars vanuit het zuiden verliep voorspoedig. In het voorjaar van 1997 viel Kabul in handen van de Taliban en resteerde er nog één gebied (ten noorden en noordwesten van Kabul) dat niet in handen was van de Taliban. Maar de strijd om de macht in Afghanistan gaat tot op heden onverminderd voort. De al bijna twintig jaar durende staat van oorlog heeft het land in puin gelegd.

Historie van het onderwijs

In de periode voorafgaand aan de Arabische verovering (zevende eeuw) was het onderwijs gebaseerd op het hindoeïsme en het boeddhisme. Dit onderricht was voornamelijk bestemd voor jongens van koninklijke huize. De Arabische verovering bracht verandering door de introductie van de islam. De islam ging de basis vormen van het onderwijs, dat voortaan plaatsvond in moskeeën en werd verzorgd door *mullahs* (geestelijk leiders). Een groot belang werd toegekend aan het bestuderen van de koran, de islamitische geschiedenis en het Arabisch (de taal van de koran). Pas in 1850 werden de eerste twee seculiere scholen opgericht. Tot in het begin van de twintigste eeuw was het religieuze onderwijs de dominante vorm van onderwijs.

In de periode na de Eerste Wereldoorlog werden moderniseringen doorgevoerd die leidden tot de oprichting van scholen voor voortgezet onderwijs volgens Frans model (lyceum). *Habibia* was de eerste school die op basis van dit model werd opgericht. Daarna werden in de jaren twintig nog vier lycea geopend, in respectievelijk Kabul, Istqlal, Nejat en Ghazni. Tijdens de monarchie (1931-1973) werd een middenweg gezocht tussen het op de islam gebaseerde onderwijs en de volgens sommigen vereiste modernisering. De modernisering kwam tot stand met steun van onder meer Frankrijk, Duitsland, Engeland en de Verenigde Staten.

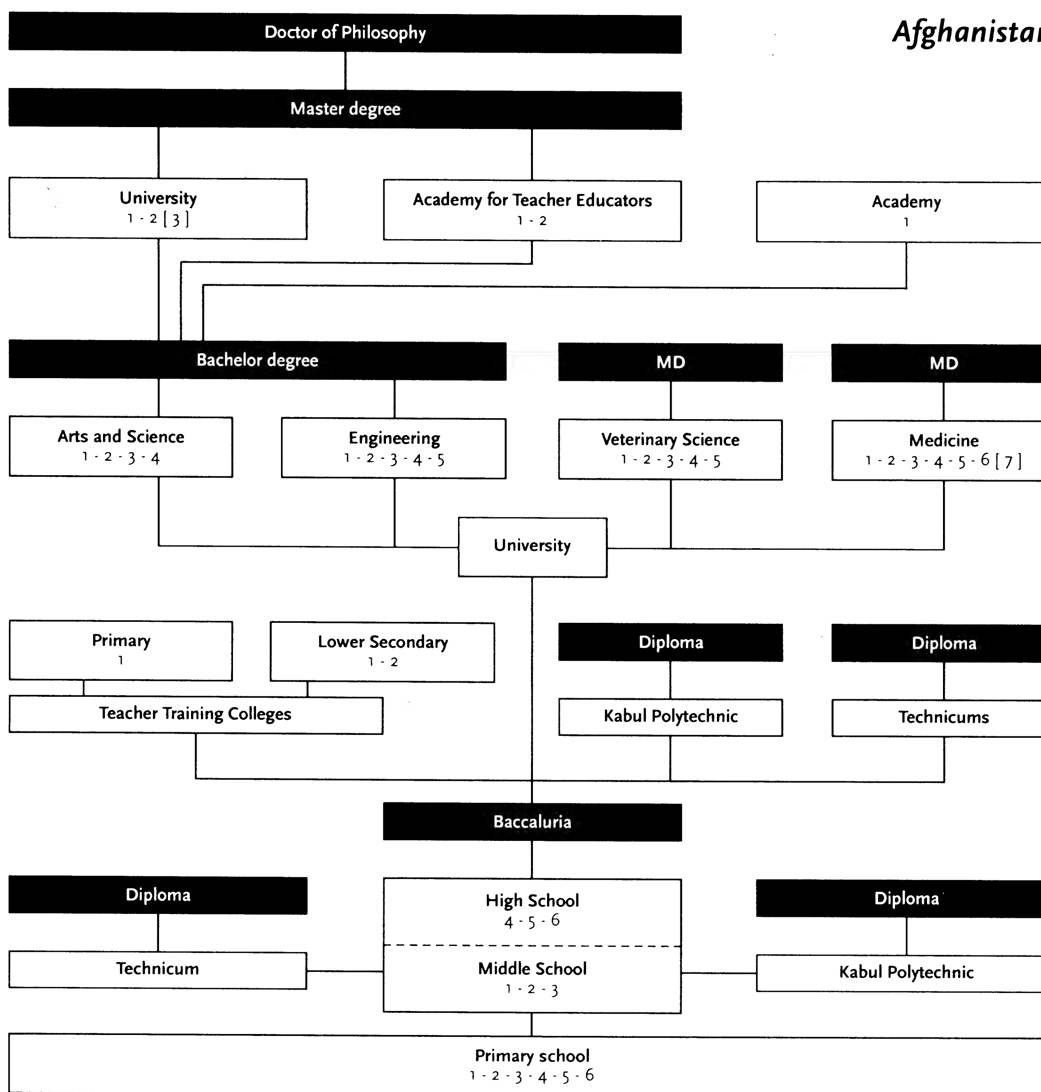
Na de oprichting van de Republiek van Afghanistan (1973) werd de structuur van het algemeen onderwijs gewijzigd van 6+3+3 (6 jaar primair, 3 jaar lager secundair en 3 jaar secundair onderwijs) naar 8+4 (8 jaar primair en 4 jaar secundair onderwijs). Tussen 1978 en 1990 zijn drie keer veranderingen doorgevoerd. In 1979 werd het onderwijs vormgegeven op basis van het 10-jarige Sovjetmodel: 4 jaar primair onderwijs, 4 jaar lager secundair onderwijs en 2 jaar secundair onderwijs. Er werd een poging gedaan het onderwijs te ontdoen van de religieuze grondslag. Dit stuitte op veel verzet gezien het feit dat het overgrote deel van de bevolking moslim is. Een ander gevolg van de invloed van de Sovjet-Unie was dat de westerse steun aan het onderwijs werd beëindigd. In de jaren tachtig werden wijzigingen aangebracht in het Sovjet-model: in 1983 werd het 5+3+3-model ingevoerd, dat in 1990 vervangen werd door het 6+3+3-model. In de onderstaande beschrijving wordt vooral het laatste model aangehouden.

De langdurige staat van oorlog heeft diepe sporen nagelaten in de Afghaanse samenleving. De materiële en personele schade die de oorlog aan het onderwijs heeft toegebracht, is enorm. Een voorzichtige schatting stelt dat in de periode 1978-1991 er 2.000 scholen zijn vernield, ongeveer 2.000 leraren zijn gedood en circa 1.500 leraren het land zijn ontvlucht of een andere baan hebben gekregen. In het studiejaar 1990-1991 had naar schatting 39% van de scholen een eigen gebouw, huurde 17% van de scholen een gebouw, en had 44% van de scholen geen eigen gebouw.[5] Vanzelfsprekend is als gevolg van de oorlog de onderwijsparticipatie afgenomen. In een rapport van 1995 wordt gesteld dat deze nu ongeveer 40% bedraagt.[6] Er zijn gebieden waar er nauwelijks nog sprake is van een onderwijsstelsel.[7]

De ontwikkeling van het onderwijssysteem in Afghanistan staat voortdurend in het teken van de strijd tussen enerzijds groeperingen die het onderwijs willen ontwikkelen volgens liberale (seculiere) lijnen, en anderzijds religieuze bewegingen die van oordeel zijn dat de basis van het onderwijs gelegen is in de islamitische waarden. Deze tegenstelling vertaalt zich in het onderwijsbeleid, bijvoorbeeld ten aanzien van de onderwijsparticipatie van vrouwen en de alfabetiseringscampagnes gericht op vrouwen.

Nu de Taliban grote delen van Afghanistan onder controle hebben, zal er sprake zijn van een intensivering van het islamitische onderwijs, waarin de positie van de vrouwelijke docent zwakker wordt en de deelname van meisjes aan het onderwijs ontmoedigd wordt. De Taliban staan een strikte interpretatie en naleving van de koran voor. Het is waarschijnlijk dat het aantal religieuze onderwijsinstellingen sterk zal toenemen. Betrouwbaar cijfermateriaal is echter nog niet beschikbaar.

Afghanistan

Bron: National Office of Overseas Skills Recognition, 1992

Het onderwijsstelsel in Afghanistan

2 Het onderwijsstelsel

Leerplicht

De leerplicht in Afghanistan bestrijkt het primair onderwijs. Het primair onderwijs is bestemd voor kinderen in de leeftijd van 7 tot en met 12 jaar. Uit cijfers van de UNESCO blijkt dat het aantal leerlingen in het primair onderwijs in 1995 werd geschat op 48% van het aantal kinderen in de leeftijd van 7 tot en met 12 jaar.

Pre-school

Er zijn weinig vormen van 'pre-school'-onderwijs. In de grote steden bestaan enkele scholen waar kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 6 jaar zich kunnen voorbereiden op het primaire onderwijs. Dit voorbereidende onderwijs is niet verplicht en er moet voor worden betaald. De UNESCO schat het aantal scholen van dit onderwijstype in 1988 op 263. In dat jaar stonden er 19.660 kinderen ingeschreven, waarvan 49% meisjes.[8]

Primair onderwijs

Het primair onderwijs is verplicht, duurt 6 jaar en is bestemd voor leerlingen van 7 tot en met 12 jaar. Het onderwijs is gratis toegankelijk. De volgende vakken worden standaard gegeven: taal, godsdienst, rekenen, kalligrafie, tekenen, handvaardigheid en lichamelijke opvoeding. Na de eerste drie jaar worden hieraan toegevoegd: een tweede taal, sociale studies en de natuurwetenschappen. De instructietaal is Dari, Pashtu, Oezbeeks, Turkmeens of Baluchi. [9]

In 1993 waren er 1.753 scholen voor primair onderwijs. Het aantal leerlingen bedroeg in 1995 1.312.197, waarvan 32% meisjes. Het onderwijs wordt in het algemeen gegeven in grote klassen. De leerling-leraarverhouding was in 1980 32:1, in 1990 41:1, in 1993 49:1 en in 1994 58:1.[10]

Het ministerie van Onderwijs ziet toe op de naleving van de leerplicht. Gezien het rurale karakter van het land en de langdurige burgeroorlog is er geen sprake van een volledige onderwijsparticipatie. De UNESCO schat dat in 1995 ongeveer 48% van de 7- tot en met 12-jarigen het primaire onderwijs volgde.[11] Uit een rapport blijkt een hoog uitvalpercentage: 60% van de jongens en 80% van de meisjes valt uit in het primair onderwijs.[12]

Curriculum 6+3+3-model [1990]

Subject	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**
Holy Koran	3	3	3	2	2	2	2	2	2	-	-	-
ReligiousEducation	-	-	-		2	2	2	2	2	2	2	2
Mother Tongue	11	11	11	8	8	8	5	5	5	4	4	4
2nd Language	-	-	-	4	4	4	3	3	3	3	3	3
Foreignlanguage	-	-	-	-	-	-	5	5	5	5	4	4
Calligraphy	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
History	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2
Geography	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2
Civic Information and Economy	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
Psychology	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Drawing	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Practical Home Economy [girls]	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Practical Work [boys]	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
PhysicalEducation	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Health and Living Environment	-	-	-	2	3	2	-	-	-	-	-	-
Arithmetic/Algebra	6	6	6	6	6	4	3	3	3	3	2	2
Geometry	-	-	-	-	-	2	2	2	2	3	3	3
Trigonometry	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2
Physics	-	-	-	-	-	2	2	2	4	4	3	3
Chemistry	-	-	-	-	-	2	2	2	3	3	3	3
Biology	-	-	-	-	-	2	2	2	3	3	3	3
Total	26	26	26	30	35	35	36	37	37	37	37	38

Bron: Ministry of Education, 1990

Lager secundair onderwijs

Leerlingen die het primair onderwijs hebben gevolgd, worden automatisch toegelaten tot het 3-jarige uniforme en algemeen vormende programma (klas 7 tot en met 9). De instructietaal is Dari of Pashtu, afhankelijk van de taal die in de regio dominant is. Het curriculum bestaat uit: Dari, Pashtu, rekenen, de koran, theologie, geschiedenis, scheikunde, biologie, Arabisch, een vreemde taal (meestal Engels), economie, geografie en handvaardigheid. Het onderwijs is gratis toegankelijk.

Secundair onderwijs

Er bestaan drie typen secundair onderwijs: de algemeen vormende school, de technische of beroepsgerichte school en de islamitische school.

Algemeen vormend onderwijs Dit programma bestrijkt 3 jaar. Om in te stromen moet een toelatingsexamen worden gedaan. Aan het curriculum van het lager secundair onderwijs wordt toegevoegd: geologie, godsdienst, filosofie en sociologie. Er is een specialisatie mogelijk in de natuurwetenschappen, wiskunde en in de menswetenschappen.[13] Deze scholen verschaffen het reguliere middelbare-schooldiploma ('Baccaluria'). In Kabul en andere grote steden is er vaak een aparte school voor secundair onderwijs voor meisjes, op het platteland komt dit veel minder voor. Bekende scholen zijn *Habibia* en de *lycea Istqlal* (sommige vakken worden daar in het Frans gegeven) en *Nejat* (nu Amani geheten, met enkele vakken in het Duits). De UNESCO schat dat het aantal leerlingen in het algemeen vormende onderwijs gegroeid is van 124.488 in 1980 tot 512.851 in 1995. Meisjes vormen een kwart van de leerlingen.[14]

Technisch of beroepsgericht onderwijs Leerlingen die na de 9 jaar lager onderwijs een beroeps- of technische opleiding willen doen, moeten een toelatingsexamen doen voor een 'Technicum', een voortgezette beroepsopleiding van 3 jaar. Er is een grote verscheidenheid aan opleidingen die door deze 'vocational schools' worden verzorgd. Sinds 1979 zijn er veel van dit soort scholen opgegaan in de algemeen vormende scholen.[15]

Islamitisch onderwijs Naast deze twee typen bestaan er ook islamitische scholen voor het secundair onderwijs. De islam en de Arabische taal zijn de belangrijkste vakken. Een aantal van deze scholen bestaat al lang: *Arabic Darul Uloom* (1919, Maimana), *Jane Madrassa* (1923, Herat), *Abu Haneefa Madrasa* (1964, Kabul).[16]

Tertiair onderwijs

Universitair onderwijs wordt aangeboden op universiteiten en 'polytechnics'. Naast het universitaire onderwijs zijn er nog technische, medische en commerciële scholen en kunstacademies die hoger (niet-universitair) onderwijs verzorgen. Het betreft hier bijvoorbeeld: *Institute of Banking, Institute of Finance, Institute of Industrial Management, Institute of Telecommunications, Kabul Technical College en Balkh Technical College.*[17]

Tot 1960 bestond het hoger onderwijs uit de Universiteit van Kabul en zeven 'madrasahs' (islamitische scholen). Na 1960 werd het stelsel verder uitgebreid. In 1988 werden vier universiteiten opgericht, maar die beslissing lijkt meer door politieke dan door onderwijskundige motieven te zijn ingegeven. Kandahar was bijvoorbeeld in 1986 plat gebombardeerd en in 1988 lag de stad nog grotendeels in puin. Toch werd hier een universiteit opgericht.

Universitair onderwijs duurt in het algemeen 4 jaar en wordt afgesloten met een Bachelor's Degree ('licence'). Een 3-jarige studie is soms mogelijk en wordt dan afgesloten met een 'Diploma'. Diergeneeskunde, technologie en 'engineering' duren 5 jaar, geneeskunde duurt 6 jaar.[18] Een Master's Degree is mogelijk na 6 jaar studie (inclusief het 4-jarige programma). De Ph.D. kan worden behaald aan de Universiteit van Kabul.[19]

Universiteiten De *Universiteit van Kabul* ('Pohantoon-e-Kabul') is formeel opgericht in 1945, maar de faculteit geneeskunde bestaat al sinds 1932. In 1979 werd deze faculteit verzelfstandigd onder de naam *Kabul State Medical Institute.* Dit instituut omvat ook de faculteiten geneeskunde in Herat, Nangarhar en Balkh. De Universiteit van Kabul kent de volgende faculteiten: landbouw, economie, onderwijs, techniek, kunst, aardwetenschappen, journalistiek, rechten en politieke wetenschappen, letterkunde en talen, farmacie, natuurwetenschappen, sociale wetenschappen en diergeneeskunde.

De overige universiteiten zijn:

De Kabul Polytechnic (voorheen de Technische Universiteit van Kabul), geopend in 1967, met onder meer de richtingen bouwkunde, techniek en geologie.

De Universiteit van Nangarhar in Jalalabad, opgericht in 1963, met de faculteiten geneeskunde, landbouw, techniek en pedagogiek.

De Balkh Universiteit in Mazar-i-Sharif, opgericht in 1988, met de faculteiten techniek, letterkunde, landbouw en economie.

De Universiteit van Herat in Herat, opgericht in 1988, met de faculteiten letterkunde, kunst en economie.

De Universiteit van Kandahar, opgericht in 1988, met de faculteit landbouw.
De Universiteit van Islamitische Studies in Kabul, opgericht in 1988.
In een vergelijkend onderzoek wordt gesteld dat de Universiteit van Kabul en de Kabul Polytechnic de twee beste instellingen zijn. Over de kwaliteit van het onderwijs aan de nieuwe universiteiten is weinig bekend.[20]

Toelating tot het tertiair onderwijs Studenten worden toegelaten tot het hoger onderwijs na het behalen van het diploma van de middelbare school ('Baccaluria'). Om toegelaten te worden tot de universiteit is het vereist te slagen voor het nationaal toelatingsexamen ('Concours'). De toelating is zeer competitief. Het nationaal examen wordt afgenomen onder supervisie van het ministerie van Hoger en Beroepsonderwijs. De resultaten van het examen bepalen of en wat een student kan studeren. De vereiste score verschilt per studierichting. De keuzevrijheid van studenten wordt ingeperkt door het toelatingsexamen en verder door het overheidsbeleid dat een bepaald aantal leerlingen toewijst aan instellingen.
In 1982 werd het examen opengesteld voor meisjes. Tegelijkertijd werden uitsluitend jongens in de niet-mobiliseerbare leeftijd toegelaten. De regering had behoefte aan soldaten, waardoor het 'mobiliseerbare' jongens in dat jaar niet werd toegestaan te studeren. Dit heeft geleid tot een toename van het percentage vrouwen op de universiteit. In de jaren tachtig speelde het lidmaatschap van de communistische partij een belangrijke rol in de toelatingsprocedure. Daarnaast worden de kansen om in het hoger onderwijs te studeren mede bepaald door de afkomst van een leerling. Het toelatingsexamen wordt op nationaal niveau opgesteld. Hierdoor kunnen leerlingen uit de lagere sociale klassen of uit regio's met beperkte onderwijsfaciliteiten extra problemen ondervinden bij de toelating tot het hoger onderwijs.

Lerarenopleidingen

Leraren in het primair onderwijs hebben een éénjarige, geheel praktijkgerichte opleiding gedaan na het secundair onderwijs (klas 13).
Leraren in het lager secundair onderwijs hebben een tweejarige opleiding gehad aan een 'Higher Teacher College'. De opleiding is deels praktijkgericht en deels theoretisch, en staat open voor studenten die het diploma van het secundair onderwijs hebben gehaald en geslaagd zijn voor een toets.
Leraren in het secundair onderwijs worden opgeleid aan de faculteiten letteren, natuurwetenschappen en theologie van de Universiteit van Kabul. Het is een 4-jarige opleiding, toegankelijk

voor leerlingen die het diploma van het secundair onderwijs bezitten en die zijn geslaagd voor het toelatingsexamen voor het hoger onderwijs. De studenten die de lerarenopleiding volgen, krijgen les van docenten die een éénjarige post-universitaire opleiding hebben gedaan bij het Pedagogisch Instituut in Kabul (*Academy for Teacher Educators*).
Leraren in Afghanistan hebben de status van ambtenaar, maar worden onderbetaald in vergelijking met andere ambtenaren. Als gevolg hiervan is er een tekort aan leraren op alle niveaus. Gebrekkige materialen en faciliteiten zijn andere factoren die bijdragen aan de problemen.[21]

3 Enkele kenmerken van het onderwijs in Afghanistan

Doeleinden van het onderwijs

Het ministerie van Onderwijs formuleerde in 1990 de doelstellingen van het onderwijs als volgt: 'Paying careful attention to healthy training of the children and the youth in the light of the principles of the Holy religion of Islam, the people's approved traditions and national reconciliation in the country.'[22] Hierin ligt duidelijk het belang besloten dat wordt toegekend aan de islam.
Tijdens de communistische periode (1979-1989) zijn er pogingen ondernomen om het onderwijs te seculariseren en het Sovjet-model van onderwijs in te voeren. Dit Sovjet-model van seculier onderwijs sloot echter geenszins aan bij de wensen van de bevolking, en het is dan ook herhaaldelijk aangepast. In het oorspronkelijke curriculum van het Sovjet-model (4+4+2 jaar, zie bijlage 1.) was in de eerste vijf klassen één uur per week ingeruimd voor 'theologie'. In het model van 1983 (5+3+3, zie bijlage 2.) werd het aantal uren voor godsdienst alweer uitgebreid. Nu werd in de eerste vijf klassen twee uur per week aan de koran besteed, en in de klassen 6 tot en met 8 één uur per week. Daarnaast was er in de klassen 1 tot en met 8 één uur per week gereserveerd voor godsdienstig onderwijs, en in de klassen 9 tot en met 11 twee uur per week. Ook werden vakken opgenomen als militaire opvoeding en 'civil defence'. Het curriculum van het 6+3+3-model, dat werd ingevoerd in 1990 en dat nu nog van kracht is, besteedt nog meer aandacht aan de islam. In de klassen 10 tot en met 12 wordt twee uur per week gewijd aan de koran, drie uur aan theologie en jurisprudentie, twee uur aan traditie en twee uur aan Arabisch.

Bestuursmodel

Het onderwijs in Afghanistan is in sterke mate gecentraliseerd. De onderwijsinstellingen worden gefinancierd door de staat. Er zijn drie ministeries die bevoegdheden hebben op het gebied van onderwijs: het ministerie van Onderwijs (verantwoordelijk voor het primair en secundair onderwijs), het ministerie van Hoger en Beroepsonderwijs (verantwoordelijk voor het tertiair en (post-) secundair beroepsonderwijs) en het ministerie van Volksgezondheid (verantwoordelijk voor onderwijs op het gebied van de gezondheidszorg). Er zijn 29 gouverneurs die namens de centrale overheid op provinciaal niveau belast zijn met het onderwijs.

Het ministerie van Onderwijs is verantwoordelijk voor alle schoolboeken en curricula; het verzorgt de boeken en de richtlijnen voor de leraren. Het curriculum is uniform en wordt op centraal niveau vastgesteld. In het hoger onderwijs wordt aan universiteiten relatief meer ruimte gelaten voor een eigen invulling.

Financiën

Alle onderwijsinstellingen, van primair tot tertiair onderwijs, zijn gratis toegankelijk. Leerlingen en studenten worden geacht zelf in de kosten van boeken en levensonderhoud te voorzien. De onderwijsinstellingen worden gefinancierd door de overheid. In 1980 besteedde de overheid 2% van het bruto nationaal product aan onderwijs.[23]

De kostenloze toegang tot het onderwijs betekent geenszins dat er geen financiële beperkingen zijn om het onderwijs te volgen. Aangezien de landbouw een belangrijke bron van inkomsten is, zijn kinderen op het platteland veelal nodig voor het werk op het land. Scholen zijn soms ver verwijderd van de dorpen, waardoor een transportsysteem noodzakelijk is. Het ministerie van Onderwijs stelde de omvang van het probleem als volgt vast: '95 percent of the families due to economic difficulties cannot afford to finance the educational, medical, and lunch costs of their children and it also seems impractical to be supplied by the state either. Therefore, if this gap is not removed or settled, then it is not possible to absorb all the school age children.'[24]

De problemen bij de uitvoering van het curriculum zijn aanzienlijk: een gebrek aan schoolgebouwen, materialen, schoolboeken, hulpmiddelen en gekwalificeerde leraren (vooral op het gebied van vreemde talen, wiskunde en natuurkunde). Het ministerie van Onderwijs schetste het beeld als volgt: 'Taking into consideration the financial potential of the state, only 10 percent raise in educational funds is envisaged, which is barely enough for the salary of instructional personnel. However, great volume of assistence is needed for reconstruction and rehabilitation of educational establishments damaged or destroyed in the years of the war. A similar sum is needed to supply instructional material and equipment for Afghan schools.'[25]

Onderwijsparticipatie

De UNESCO geeft de volgende cijfers voor de participatiegraad. Dit percentage duidt op het deel dat de geregistreerde leerlingen (ongeacht leeftijd) uitmaken van de voor dat type onderwijs relevante leeftijdsgroep. Zo maakt het aantal leerlingen in het secundaire onderwijs 22% uit van het aantal kinderen in de leeftijdsgroep die voor dat type onderwijs relevant is (13-18 jaar).[26]

1 Tabel

Participatiegraad [in percentages van de leeftijdsgroep]

	totaal	mannen	vrouwen
Primair onderwijs [1995]	48,0	63,0	32,0
[Lager] secundair onderwijs [1995]	22,0	32,0	11,0
Primair en secundair onderwijs [1995]	36,0	49,0	22,0
Tertiair onderwijs [1990]	1,7	2,3	1,1

De studentenaantallen in het *tertiair onderwijs* zijn volgens gegevens van de UNESCO als volgt. In 1990 stonden 9.367 studenten ingeschreven aan de universiteit. Het aantal studenten in de niet-universitaire richtingen van het hoger onderwijs bedroeg in datzelfde jaar 14.966. Zij volgden studies op het gebied van onderwijs (6.245 studenten) en menswetenschappen en religie (8.721 studenten). Laatstgenoemde richting is ook op universitair niveau de grootste richting. Het merendeel van de afgestudeerden werkt na de studie voor de overheid of voor non-gouvernementele instellingen. In tabel 2 is de verdeling over de studierichtingen weergegeven. HO is hoger en niet-universitair onderwijs, WO staat voor universitair onderwijs.[27]

Participatie van vrouwen De deelname van vrouwen aan het onderwijs is zeer laag als gevolg van religieuze en traditionele overwegingen. Het percentage vrouwen in de leeftijdsgroep 20-24 jaar dat deelneemt aan het hoger onderwijs is nog steeds laag, maar steeg wel van 0,3% in 1975 naar 0,5% in 1986, tot 1,1% in 1990.[28] Volgens het *Statistical Yearbook 1996* van de UNESCO was in 1990 42% van de universitaire studenten vrouw; in het hogere niet-universitaire onderwijs was dit 23%. Deels is de oorzaak van de groei van de participatie van vrouwen het gegeven dat de regering behoefte had aan (mannelijke) soldaten en daardoor beperkingen inbracht in de studiemogelijkheden voor jongens in de mobiliseerbare leeftijd. Daarnaast heeft het beleid van het communistische regime ertoe geleid dat vrouwen een grotere rol in het openbare leven konden gaan spelen.

Tabel 2

Aantal studenten in het tertiair onderwijs 1990

	HO		WO	
Studierichting	**totaal**	**vrouwen**	**totaal**	**vrouwen**
Education science	6.245	3.357	478	260
Humanities and religion	8.721	142	1.482	801
Fine and applied arts			400	53
Law			1.092	464
Social and behavioural science			660	323
Commercial and business Administration			906	327
Mass communication and Documentation			643	300
Natural science			1.237	666
Medical and health related science			655	286
Engineering			504	183
Agriculture			1.256	307
Other and not specified			54	
Totaal	*14.966*	*3.499*	*9.367*	*3.970*

Sinds de machtswisseling in april 1992 is de situatie van vrouwen echter weer verslechterd. De strijdende partijen pleiten allemaal (zij het in wisselende mate) voor een islamitische visie op de positie van de vrouw. In gebieden die worden gecontroleerd door de Taliban, is het vrouwen verboden te werken of te studeren. Buitenshuis is een *bhurka* vereist: vrouwen moeten zich geheel bedekken en alleen voor de ogen is een kleine opening toegestaan.

Foto: Stichting Vluchteling, Jaco Kramer

Afghaanse studente

In een brief van Amnesty International aan de Nederlandse staatssecretaris van Justitie wordt ten aanzien van de positie van vrouwen opgemerkt: 'De oude grondwet, die de fundamentele rechten van vrouwen waarborgde, werd in 1992 opgeschort. Alle gewapende groeperingen onthouden vrouwen fundamentele mensenrechten als de vrijheid van meningsuiting en zij beschouwen het buitenshuis werken of het volgen van een opleiding door vrouwen als een overtreding van de Shari'a (islamitische wet). Ontwikkelde vrouwen worden daarom als een potentiële vijand van de islamitische beginselen beschouwd en lopen het risico het slachtoffer te worden van mensenrechtenschendingen.'[29]

De speciale rapporteur voor de mensenrechten van de Verenigde Naties, de heer Choon-Hyun Paik, geeft in zijn rapport van 20 februari 1997 een verslag van een gesprek met de voorzitter van de *Councel of Religious Scholars*. Deze raad (gevestigd in Kandahar) spreekt zich uit over bijvoorbeeld de theologische vraag of vrouwen onderwijs kunnen volgen en buitenshuis kunnen werken. De redenatie die wordt gegeven is, kort samengevat: de islam schrijft voor dat de plaats van de vrouw thuis is; als vrouwen onderwijs nodig hebben, kan dit dus het beste door de broers en vader thuis worden verzorgd.[30]

Urbane en rurale gebieden In rurale gebieden zijn de onderwijsvoorzieningen minder goed dan in de steden. Vanwege de slechtere sociaal-economische omstandigheden zijn er minder scholen op het platteland en moeten de kinderen vaker werken in plaats van dat ze onderwijs kunnen volgen. In deze (vaak onherbergzame) gebieden ontbreken soms scholen voor meisjes, en omdat er vaak verzet bestaat tegen gemengd onderwijs, is de onderwijsparticipatie van meisjes in deze gebieden lager. Leraren geven er in de regel ook de voorkeur aan om in steden te werken.

Klimaat Bij het vestigen van scholen is het land verdeeld in warme, koude en zeer koude regio's. Het schooljaar in koude en warme regio's duurt vanwege de klimatologische extremen 9 maanden. In de zeer koude regio's duurt het schooljaar 7 maanden, waarbij het aantal lesuren per dag mogelijkerwijs verhoogd is.
Omdat het curriculum gestandaardiseerd is en de toelatingsexamens voor het hoger onderwijs landelijk zijn, lijken de scholen in gebieden met extreme klimatologische omstandigheden in het nadeel te zijn.[31] De vakanties in de koude gebieden (Kabul, Parwan, Ghazni Wardak, Herat, Badakshan) vallen in de winter en de vakanties in de warme gebieden (Jalalabad, Kandahar, Nigrahar, Balkh, Kunduz, Maimana) in de zomer. Dit bemoeilijkt tussentijds overstappen tussen scholen.

Religieus onderwijs

Afghanistan is een islamitisch land en in 1990 bestonden er officieel 22 religieuze onderwijsinstellingen (met ongeveer 10.000 studenten). Het doel van dit onderwijs is het doceren van de islamitische waarden en cultuur. Afgestudeerden werken veelal als godsdienstleraar of als middenkader in juridische zaken. Religieus kader wordt ook in de moskee of in privé-madrasahs (religieuze scholen) opgeleid. Het aantal madrasahs zou in 1993 120 hebben bedragen. Het onderwijs wordt gegeven in het Arabisch. Door de politieke veranderingen sinds 1992 is het aantal scho-

len naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijk gestegen. Het stelsel van islamitische scholen omvat zowel het primair, secundair als tertiair niveau.

Particulier onderwijs

De grondwet van 1990 bepaalt: 'The establishment of private educational institutes is legally permitted to be run by the private sector and by foreigners.' In de praktijk is er echter geen sprake van een stelsel van particulier onderwijs. Enkele vormen van particulier onderwijs, zoals particuliere cursussen en bijlessen, komen wel voor.

Instructietalen hoger onderwijs

De historische banden die verschillende faculteiten in het hoger onderwijs hebben met diverse landen, bepalen de oriëntatie van de studie, de taal waarin het onderwijs wordt verzorgd en de taal waarin de literatuur wordt bestudeerd. Zo hebben de faculteiten 'engineering' en landbouw banden met de Verenigde Staten; de faculteiten economie en 'science' met Duitsland; de faculteiten rechten en medicijnen met Frankrijk; de faculteit theologie met Egypte; de *Kabul Polytechnic* met de Sovjet-Unie.[12] De meeste colleges worden gegeven in de eigen taal, maar er wordt wel veelvuldig gebruik gemaakt van gastdocenten en buitenlandse boeken.

De invasie van de Sovjet-Unie heeft tot gevolg gehad dat veel banden werden verbroken en dat grotendeels een einde kwam aan de financiële en materiële steun van het Westen. De faculteit 'engineering' werd door de Sovjet-Unie gezien als rebels (vanwege de Amerikaanse steun en het gebruik van de Engelse taal) en werd min of meer opgeheven en vervangen door de *Kabul Polytechnic.*

Militaire dienstplicht

Tot 1978 duurde de dienstplicht 2 jaar voor mannen met minder dan 12 jaar opleiding en 1 jaar voor mensen met 12 jaar opleiding of meer. Vanaf 1982 gold een dienstplicht van 3 jaar voor mannen, maar in de praktijk waren het regeringsbeleid en de behoefte aan soldaten bepalend voor het tijdstip van mobilisatie en de duur van de dienstplicht. Sinds de machtswisseling van april 1992 is er geen sprake meer van een centraal gezag of van een functionerend nationaal leger.

Invloed van de Sovjet-Unie

De communistische partij probeerde vanaf haar aantreden (in 1978) en met steun van de Sovjet-Unie een aantal wijzigingen aan te brengen in het onderwijsstelsel. Het Sovjet-model (4+4+2) werd

ingevoerd, maar later weer aangepast. Men probeerde de onderwijsperioden in het hele land gelijk te schakelen. Er werd ook geprobeerd de religieuze grondslag van het onderwijs te elimineren en het onderwijs een meer seculiere basis te geven. Het onderwijs werd in dienst gesteld van het bereiken van de communistische idealen. Het curriculum werd herzien en er werden nieuwe boeken gebruikt (veelal afkomstig uit Tadzjikistan). Tegen de maatregelen om de religieuze oriëntatie te wijzigen, bestond veel verzet vanuit de bevolking. Waarschijnlijk heeft dit beleid in de rurale gebieden, die niet zo gevoelig zijn voor politieke veranderingen, minder effect gesorteerd dan in de steden. De bemoeienis van de Sovjet-Unie had tot gevolg dat de westerse steun aan het onderwijs grotendeels werd beëindigd.

De British Council stelt het volgende over de invloed van de Sovjet-Unie op het onderwijs: 'Russian became the first foreign language in Afghan schools. Political indoctrination became part of the school curriculum. Kabul University was systematically robbed of any independence and remodelled on the Soviet pattern. The quality of teaching declined and Soviet lecturers played an increasingly active and important role following the imprisonment of other lecturers/professors. University entrance standards were reduced to allow those who had completed their military service to enter university. Notice was given of forthcoming entrance examinations, but only for girls and young men who had completed at least three years' military service. In parts of the country under the control of the Mudjaheddin local resistance leaders tried to provide adequate schooling along traditional Afghan lines, based largely on the Koran.'[11]

De invloed die de Sovjet-Unie op Afghanistan uitoefende, heeft er ook toe geleid dat Afghaanse studenten in de gelegenheid werden gesteld in de Sovjet-Unie een studie te volgen. De studie werd gefinancierd door de Sovjet-Unie en de selectie werd uitgevoerd door het Afghaanse ministerie van Onderwijs. De indruk bestaat dat vooral zonen van hoge ambtenaren of partijleden hiervoor in aanmerking kwamen. Technische en medische studies lijken de meest populaire studies te zijn geweest. Omdat in Afghanistan het Sovjet-model werd ingevoerd, sloot het onderwijs (formeel) goed aan op het onderwijs in de Sovjet-Unie. Het eerste jaar van de studie werd besteed aan het leren van de Russische taal. Van studenten werd verwacht dat ze lid waren van de Afghaanse communistische partij en ook bijeenkomsten in de Sovjet-Unie van deze partij zouden bijwonen. Door het uiteenvallen van de Sovjet-Unie en de burgeroorlog van 1992 in Afghanistan raakten deze studenten in een moeilijke situatie: de beurzen werden stopgezet, de vreemdelingenhaat nam snel toe in de landen van de voormalige Sovjet-Unie, en terugkeer naar Afghanistan was veelal niet mogelijk vanwege de oorlog en vanwege hun communistische achtergrond.

Foto: ANP

Direct na de inname van Kabul door de Taliban worden alle onderwijsinstellingen voor meisjes gesloten.
Deze twee meisjes staan voor hun school die plots - voor onbepaalde tijd - is gesloten.

Gevolgen van de oorlog

De langdurige staat van oorlog heeft Afghanistan in meerdere opzichten uitgeput. Het onderwijs heeft er vanzelfsprekend zeer nadelige gevolgen van ondervonden.
Onderwijsvoorzieningen zijn grotendeels vernietigd, veel mensen zijn gedood of gevlucht, de onderwijsbudgetten zijn uitgeput en er is geen effectief opererend centraal gezag.
Na de machtswisseling in april 1992 zijn veel leraren, academici en studenten gevlucht. Een relatief groot deel is uitgeweken naar Peshawar (Pakistan) in de hoop van daaruit een veiliger heenkomen te vinden. Sommige Afghanen stellen dat in Peshawar zich de 'Universiteit van Kabul in ballingschap' bevindt.

In een rapport van een Amerikaanse organisatie belast met diplomavergelijking wordt het volgende beeld geschetst van het hoger onderwijs sinds de machtswisseling van 1992: 'As of April 1995, all institutions of higher learning in Afghanistan were open, including Kabul University. With the establishment of the Islamic government, the educational system of the country took measures to obli-

terate all references to the Sovjet occupation. Curriculum changes have included removing the teaching of the Russian language, and adding the teaching of the French language, history of Islam, and theology. The goal has been to remove the Communist terminology and interpretations of events; usually pages are pulled out of existing textbooks that refer to the occupation. (...) The current school enrollment is approximately 40 percent, and the literacy rate is approximately 5 percent. With the current state of civil war, any significant change in these figures is not likely.'[14]
De toekomst van het onderwijs zal bepaald worden door de partij die als overwinnaar uit de strijd zal komen. Tot op heden hebben de Taliban verreweg het grootste deel van het land onder controle, en veel zal afhangen van de vraag of zij het zijn die erin zullen slagen een centraal gezag te vestigen.

4 Afghaanse studenten en voorbereiders bij het UAF

Momenteel zijn 119 cliënten van het UAF afkomstig uit Afghanistan. Daarvan volgen er 49 met ondersteuning van het UAF een studie, terwijl 70 cliënten zich nog aan het voorbereiden zijn. Hieronder zullen beknopt enkele kenmerken van de groep (aspirant-)studenten worden gepresenteerd.

Studenten

Er zijn aan het einde van het cursusjaar 1996/1997 49 studenten uit Afghanistan die via het UAF een studie volgen. Daaronder bevinden zich 11 vrouwen. De gemiddelde leeftijd is 28,6 jaar. De verdeling over de onderwijsniveaus is als volgt: 27 studenten volgen wetenschappelijk onderwijs, 13 studeren in het hoger beroepsonderwijs en 9 volgen het middelbaar beroepsonderwijs. Er studeren 42 studenten in voltijd en 7 in deeltijd. Van de 49 studenten hebben er 39 eerder tertiair onderwijs gevolgd (in Afghanistan of in de voormalige Sovjet-Unie), de overige 10 studenten hebben het secundair onderwijs in Afghanistan afgerond. In tabel 3 wordt een overzicht gegeven van de verdeling van de studenten over de studierichtingen. Het aantal studenten in de medische richtingen is veruit het grootst (43%). Deze groep bestaat hoofdzakelijk uit studenten die in Afghanistan of in de Sovjet-Unie ook al geneeskunde hebben gestudeerd.

Voorbereiders

Er zijn 70 Afghanen die zich via het UAF voorbereiden op een studie. De gemiddelde leeftijd is 28,4 jaar. Onder deze aspirant-studenten bevinden zich 14 vrouwen. Van de 70 hebben er 57 reeds eerder in het tertiair onderwijs gestudeerd, de overige 13 hebben het secundair onderwijs afgerond. Ruim de helft van de aspirant-studenten is voornemens een medische studie (voornamelijk geneeskunde) te gaan doen. De verdeling van de studiewensen is weergegeven in tabel 4 op p. 33.

Enkele ervaringen van studenten

Een aantal Afghaanse studenten geeft aan dat het kiezen van een studierichting in Nederland moeilijkheden oplevert. In Nederland is er een grote diversiteit aan opleidingen, en ook is het hogere (niet-universitaire) onderwijs veel uitgebreider. Het is moeilijk om een goed overzicht te krijgen

3 Tabel

Studiekeuze Afghaanse UAF-studenten 1997

Studierichting	aantal
Medisch	21
Techniek	9
Economie	7
Sociaal-maatschappelijk	5
Kunst	2
Letteren	2
Paramedisch	1
Informatica	1
Laboratorium	-
Overig	1
Totaal	49

van de verschillende opties. Er is ook een verschil met het keuzeproces zoals dat verloopt in Afghanistan. Daar wordt niet alleen gelet op de eigen motieven, maar heeft de naaste familie ook invloed op de keuze. Het kiezen van een studie is daar veel meer een familiekwestie. Deze factor blijft overigens een rol spelen bij de keuze voor een studie in Nederland.
Het leren van de Nederlandse taal wordt belangrijk gevonden, maar een aantal studenten heeft ervaren dat de mogelijkheden daartoe beperkt zijn. Zo moesten sommige studenten lang wachten voordat ze met een taalcursus konden beginnen, en zag een aantal studenten zich voor het probleem gesteld dat er in de regio geen taalcursussen beschikbaar waren.
Ook geven de studenten aan dat in de voorbereiding op een studie naast het leren van de Nederlandse taal een grotere nadruk moet worden gelegd op de Engelse taal en op computervaardigheden. Men heeft ervaren dat men bij het begin van de studie een achterstand had wat dit

4 Tabel

Studiewensen Afghaanse UAF-voorbereiders 1997

Studierichting	aantal
Medisch	37
Techniek	14
Sociaal-maatschappelijk	9
Paramedisch	4
Informatica	2
Economie	1
Laboratorium	1
Letteren	1
Kunst	-
Overig	1
Totaal	*70*

betreft, en tevens dat deze vaardigheden essentieel zijn voor een goed studieverloop. Er wordt geopperd dat er in de voorbereiding ook aandacht moet worden besteed aan sociale vaardigheden, zodat het tijdens de studie makkelijker is contacten te leggen en men op minder misverstanden stuit. Een aantal studenten geeft te kennen in het begin aan de Nederlandse onderwijscultuur te hebben moeten wennen. Hoewel de vakken inhoudelijk vergelijkbaar kunnen zijn, is de wijze van examinering anders. Meerkeuzevragen en inzichtelijke vragen zijn grotendeels nieuw voor deze studenten. Ook is de verhouding tussen de docent en de studenten anders. In Afghanistan geniet de docent meer respect en wordt de docent gezien als een soort tweede vader, terwijl in Nederland de omgang veel informeler en directer is.

Noten

1 NOOSR, p. 1; en Vluchtelingenwerk, p. 1.

2 *International Encyclopedia of Education*, p. 204.

3 UNESCO, *Statistical Yearbook 1996*, Indicators. Enige voorzichtigheid is op zijn plaats. Zo schat NOOSR (p. 3) het percentage analfabeten in 1984 op ongeveer 85%, zonder spoedige verbetering te verwachten. De AACRAO (p. 5) stelt weer dat in 1995 95% van de bevolking analfabeet was.

4 *Freedom in the World*, p. 87.

5 *International Encyclopedia of Education*, p. 209.

6 AACRAO, p. 5.

7 De speciale VN-rapporteur voor de mensenrechten, F. Ermacora, constateerde in januari 1995 (pp. 51-52): 'Owing to the situation of war in the country, the enjoyment of economic, social and cultural rights can only be maintained at a minimum level, in part thanks to the support of the international community. (...) The educational system is virtually non-existent in a number of provinces. (...) The basic rights of women are only partly respected.'

8 UNESCO, *Statistical Yearbook 1996*, tabel 3.3.

9 AACRAO, p. 7.

10 UNESCO, *Statistical Yearbook 1996*, tabel 3.4.

11 UNESCO, *Statistical Yearbook 1996*, tabel 3.2. Dit percentage loopt overigens snel op. In 1990 lag het op 27%, in 1993 op 31% en in 1994 op 44%.

12 NOOSR, p. 4.

13 British Council, p. 26.

14 UNESCO, *Statistical Yearbook 1996*, tabel 3.7. Van het secundair lerarenonderwijs en het secundaire technische of beroepsgerichte onderwijs zijn geen gegevens bekend.

15 NOOSR, p. 5.

16 AACRAO, pp. 9-10.

17 British Council, p. 37.

18 Tot aan de Russische inval duurde de opleiding geneeskunde 7 jaar (1+5+1). Na de Russische inval werd de studieduur beperkt tot 6 jaar (1+4+1). In het eerste jaar, dat een algemeen voorbereidend karakter heeft, worden voornamelijk de vakken natuurkunde, scheikunde en biologie gegeven. In het tweede jaar komen de geneeskundige vakken aan bod. Van het derde tot en met het vijfde jaar worden de geneeskundige vakken behandeld, aangevuld met klinische vakken (praktijkervaring). Het zesde jaar is te vergelijken met de co-assistentschappen in Nederland.

19 NOOSR, p. 6.

20 NOOSR, p. 9.

21 AACROA, p. 11.

22 Ministry of Education, p. 3.

23 UNESCO, *Statistical Yearbook 1996*, tabel 4.1. Recentere gegevens zijn niet bekend.

24 Ministry of Education, p. 20.

25 Ministry of Education, p. 20.

26 UNESCO, *Statistical Yearbook 1996*, tabel 3.2.

27 UNESCO, *Statistical Yearbook 1996*, tabel 3.11.

28 Encyclopedia of Higher Education, p. 9.

29 Amnesty International, brief van 27-3-1996, pp. 4-5.

30 Paik, pp. 20-23. Een selectie uit de daarin vermelde citaten van de voorzitter: 'What we implement is the order of the almighty God. (...) In other countries they force women to work, but in ours the men serve the women and the women stay at home. (...) If education is required by women, then women can get the education from their brothers and fathers. (...) Our stand is clear that women should not go out of the house for education and employment.'

31 *International Encyclopedia of Education*, p. 204.

32 *Encyclopedia of Higher Education*, p. 8.

33 British Council, p. 35.

34 AACRAO, p. 5.

Literatuur

A AACRAO (American Association of Collegiate Registrars and Admissions Officers), 1995, Afghanistan, p. 19.

Amnesty International, brief aan de staatssecretaris van Justitie, 27-3-1996.

B British Council, *International Guide to Qualifications in Education*. 4th edition, 1996, Afghanistan.

E *Encyclopedia of Higher Education*, 1992. Afghanistan, pp. 7-9.

Ermacora, F. (Speciale Rapporteur voor de Mensenrechten van de VN), *Final Report on the Situation in Afghanistan*, 20 januari 1995.

F *Freedom in the World*, 1992-1993. Freedom House, 1993, pp. 87-90.

I *International Encyclopedia of Education*, 2nd edition 1994. Afghanistan, pp. 204-210.

M Ministry of Education, *The Development of Education. National Report from the Republic of Afghanistan*. International Conference on Education, 42nd session, Geneva, augustus 1990.

N NOOSR (National Office of Overseas Skills Recognition), *Country Education Profiles, Afghanistan*. 1992, p. 11.

P Paik, Choon-Hyun (Speciale Rapporteur voor de Mensenrechten van de VN), *Situation of Human Rights in Afghanistan*. 20 februari 1997, E/CN.4/1997/59.

U UNESCO, *Statistical Yearbook 1996*. UNESCO Publishing & Bernan Press, 1997.

Bijlagen

Curriculum 4+2+2 - model [1979]

Subject	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Mother tongue	12	12	10	8	4	4	3	3	1	1
Literature	-	-	-	-	3	3	3	4	4	2
2nd Language	-	-	2	3	3	3	3	3	-	-
Mathematics	6	6	6	6	6	6	7	7	9	9
History	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2
Sociology	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Nature studies	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Geography	-	-	-	-	2	3	2	2	2	-
Physics	-	-	-	-	-	3	3	2	4	4
Biology	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2
Astronomy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Mapping	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-
Chemistry	-	-	-	-	-	-	2	2	2	3
Foreign Language	-	-	-	-	3	3	3	3	4	5
Theologie	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Art	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Musics	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Physical Education	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3
Work Education	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Total	*25*	*25*	*27*	*28*	*32*	*34*	*35*	*35*	*36*	*36*

Bron: Ministry of Education, 1990

Doelstelling van het UAF

De Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF, zich beroepend op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, stelt zich tot doel studenten en docenten uit alle delen van de wereld, die om dringende redenen van discriminatie, of geestelijke onvrijheid hun land hebben verlaten, bij voldoende gebleken capaciteiten de nodige materiële en immateriële steun te verlenen om hun studie in Nederland te kunnen voortzetten en beëindigen.

Stichting voor
Vluchteling-Studenten UAF
(University Assistance Fund)
Wilhelminapark 38
Postbus 14300, 3508 SK Utrecht
telefoon: (030) 252 08 35
fax: (030) 252 18 99
e-mail: secretariaat@uaf.nl
giro: 76300

Curriculum 5+3+3-stelsel [1983]

Subject	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**
Holy Koran	2	2	2	2	2	1	1	1	-	-	-
ReligiousEducation	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Mother Tongue	10	10	10	8	6	4	4	3	4	2	2
Literature	-	-	-	-	-	4	3	3	3	2	2
2nd Language	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Foreignlanguage	-	-	-	4	3	3	2	2	3	2	3
Man & Nature	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-
History	-	-	-	-	2	2	2	4	3	4	3
Sociology	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
Geography	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2
Algebra	6	6	6	6	6	4	4	2	3	2	3
Geometry	-	-	-	-	-	2	2	3	3	3	2
Physics/Astronomy	-	-	-	-	-	3	3	2	3	4	3
Chemistry	-	-	-	-	-	-	2	2	2	3	3
Biology	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2
TechnicalDrawing	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-
WorkEducation	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-
PhysicalEducation	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
Military Education	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Calligraphy	1	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-
Drawing	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Culture + Civil Defence	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Total	*26*	*26*	*29*	*32*	*32*	*36*	*36*	*36*	*36*	*36*	*36*

Bron: Ministry of Education, 1990

Inhoud

Voorwoord

Sinds 1948 begeleidt en ondersteunt het UAF vluchtelingen bij hun studie in Nederland. Het UAF heeft hierdoor uitgebreide expertise opgebouwd omtrent de prestaties van vluchtelingen in het Nederlandse onderwijs. Daarnaast is er door het veelvuldige contact met vluchteling-studenten, de ervaringsdeskundigen bij uitstek, veel informatie verzameld over de onderwijssituatie in de landen van herkomst. Het UAF heeft nu het initiatief genomen om deze informatie te bundelen.
Het resultaat is een reeks landenmonografieën waarin een beknopt overzicht wordt gegeven van de onderwijssituatie in een aantal landen van herkomst. In de reeks wordt vooralsnog aandacht besteed aan Afghanistan, Irak, Iran, Somalië en voormalig Joegoslavië. Deze vijf landen zijn belangrijke 'herkomstlanden' van vluchtelingen in Nederland. Zo was 53,6% van het totaal aantal ingediende asielverzoeken in 1996 (22.857) afkomstig van vluchtelingen uit deze landen.
Elke landenmonografie is op vergelijkbare wijze opgezet. In een inleidend hoofdstuk worden enkele feiten over de bevolking gepresenteerd, gevolgd door een kort historisch overzicht van politieke gebeurtenissen en van de daarmee samenhangende ontwikkelingen in het onderwijs. In het tweede hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van het formele onderwijsstelsel, waarin achtereenvolgens het primaire, secundaire en tertiaire onderwijs aan bod komen. In het derde hoofdstuk worden enkele relevante kenmerken van het onderwijs besproken. Aan de orde komen onder meer de doelstellingen van het onderwijs, de onderwijsparticipatie en de effecten van politiek geweld op het onderwijs. In het slothoofdstuk wordt een korte schets gegeven van de groep UAF-cliënten uit het betreffende land, met daarin opgenomen een weergave van de studies die zij (willen) volgen.
De landenmonografieën beogen een situatieschets te geven van het onderwijs dat vluchtelingen in hun eigen land hebben gehad. Als zodanig kunnen ze dienen als een referentiepunt bij het opstellen van een individueel onderwijstraject in Nederland. Aangezien trajectbegeleiding altijd maatwerk is, zullen individuele afwegingen bij de vaststelling de doorslag geven.
Onze dank gaat uit naar de UAF-cliënten die als ervaringsdeskundigen een zeer waardevolle bijdrage hebben geleverd in de discussies. Tevens zijn wij de afdeling Diplomawaardering en Onderwijsvergelijking van het NUFFIC erkentelijk voor het kritisch lezen van de ontwerp-teksten.

K. Bleichrodt, Directeur UAF

Landkaart van Afghanistan

1 Inleiding

Bevolking

Afghanistan had in 1991 naar schatting 18 miljoen inwoners. Ongeveer 85% van de bevolking is werkzaam in de landbouw. Nagenoeg de gehele bevolking (zo'n 98%) is moslim. Daarvan is de meerderheid (circa 75%) soenniet; de overigen zijn overwegend sji'iet. Afghanistan kent een islamitische jaartelling: op 21 maart 1997 is het jaar 1376 begonnen.

Er zijn verschillende etnische groeperingen, zoals de Pashtoens (50%) en de Tadzjieken (35%). De Oezbeken en Turkmenen zijn de grootste Turkstalige bevolkingsgroepen. Een andere etnische groepering, de Hazaras (7%), woont hoofdzakelijk in het ontoegankelijke binnenland.[1]

Er zijn twee officiële talen: Pashtu en Dari (Afghaans Farsi). Ongeveer 80% van de bevolking spreekt één van deze beide talen. Er zijn verder nog dertig andere talen of dialecten. De taalgebieden zijn geografisch niet van elkaar gescheiden. De instructietalen in het onderwijs zijn doorgaans Pashtu of Dari. In het primair onderwijs worden sinds 1978 de schoolboeken ook wel opgesteld in het Oezbeeks, Turkmeens en Baluchi. De instructietaal in het primair onderwijs is veelal de taal die door de meerderheid in een bepaald gebied wordt gesproken.[2]

Afghanistan kent een hoog percentage analfabeten. De UNESCO schat het percentage analfabeten (van de bevolking ouder dan vijftien jaar) in 1995 op 68,5%. Van de mannen was dat 52,8%, van de vrouwen 85%.[3]

Historie

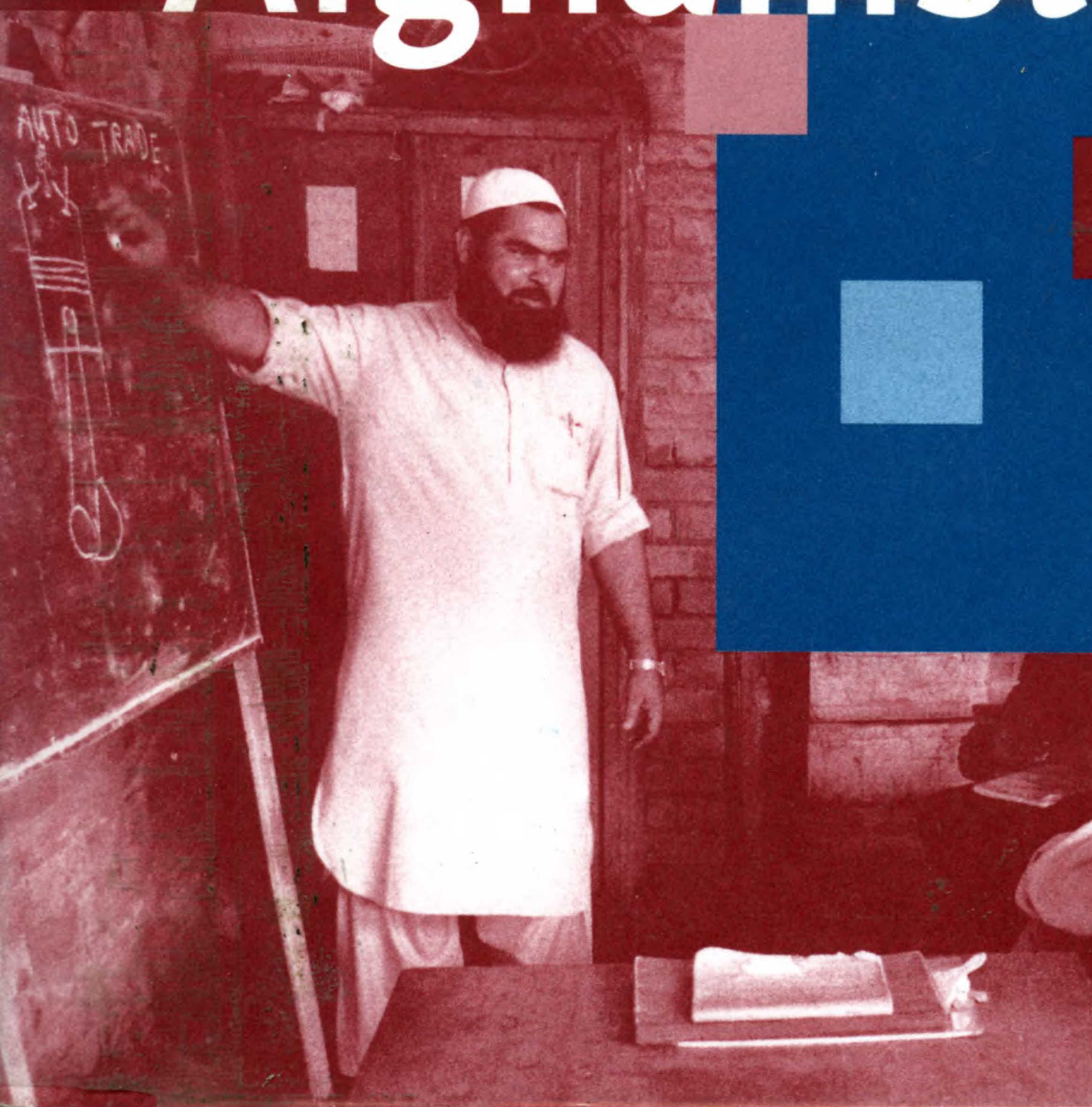
De geschiedenis van Afghanistan wordt gekenmerkt door buitenlandse bezettingen en burgeroorlogen. Hoewel Afghanistan nooit echt een kolonie is geweest, is het door Engeland gebruikt als bufferstaat tegen het oprukkende Rusland. In de negentiende eeuw had Engeland twee invasies nodig om de Afghaanse machthebbers tot medewerking te dwingen. Afghanistan werd onafhankelijk in 1919 na de derde Brits-Afghaanse oorlog. In 1931 werd de constitutionele monarchie ingevoerd, die zou duren tot 1973.

In juli 1973 kwam Mohammad Daud via een geweldloze staatsgreep aan de macht en vormde het land om tot een republiek. In april 1978 pleegden communisten een staatsgreep en werd de Democratische Republiek van Afghanistan uitgeroepen. Er werd een beleid gevoerd van landhervormingen en nationalisaties. De banden met de communistische landen werden aangehaald, terwijl die met de westerse landen werden verzwakt of afgebroken. De communistische oriëntatie

UAF

Onderwijs in **Afghanistan**

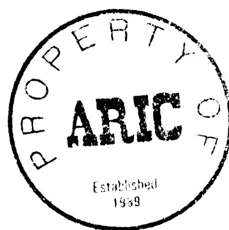

Landenmonografie

Afghanistan
Irak
Iran
voormalig Joegoslavië
Somalië

UAF-Landenmonografie

Onderwijs in Afghanistan

Colofon

UAF-Landenmonografie: **Onderwijs in Afghanistan**

Een uitgave van
Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF
Wilhelminapark 38
Postbus 14300
3508 SK Utrecht
Telefoon: (030) 252 08 35
Fax: (030) 252 18 99
e-mail: secretariaat@uaf.nl
http://www.uaf.nl

Tekst en redactie
Frank Bluiminck

Eindredactie
Hansje Galesloot

Fotografie
Stichting Vluchteling (Jaco Kramer), UNHCR (J. Mohr), ANP (Saeed Khan)
Onder dankzegging aan Stichting Vluchteling en VluchtelingenWerk voor hun medewerking.

Ontwerp
yZ graphic design BNO, Rotterdam

Druk
Anraad, Utrecht

Productie
Afdeling Fondswerving en Voorlichting UAF

ISBN 90-76131-03-1

Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF Het UAF is een particuliere organisatie. Zij ondersteunt sinds 1948 vluchtelingen en asielzoekers in Nederland bij het realiseren van hun studieplannen op WO-, HBO-, en MBO-niveau. Het werk van het UAF wordt mogelijk gemaakt door ruim 25.000 particuliere donateurs, fondsen en (onderwijs)instellingen. Door middel van financiële steun en individuele begeleiding zorgt het UAF ervoor dat vluchtelingen en asielzoekers zo snel mogelijk na hun aankomst in Nederland hun studie kunnen voortzetten. Dit om onnodige verspilling van tijd en talent te voorkomen. Momenteel studeren 2.000 vluchtelingen via het UAF aan een reguliere onderwijsinstelling in Nederland. Studie biedt vluchtelingen perspectief op een toekomstige baan op hun eigen niveau, zowel in Nederland als in het land van herkomst.

Om voor ondersteuning door het UAF in aanmerking te komen moet een vluchteling de Nederlandse taal voldoende beheersen, minimaal twaalf jaar onderwijs hebben genoten en volgens het UAF een vluchteling zijn. Dat wil zeggen dat er een terechte vrees moet bestaan voor vervolging op grond van politieke en/of religieuze overtuiging, of op grond van sekse of etnische afkomst.

UAF Job Support Het UAF heeft in 1993 UAF Job Support opgericht. Deze afdeling richt zich op de inpassing van hoger opgeleide vluchtelingen in het arbeidsproces.

Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF
Wilhelminapark 38
Postbus 14300
3508 SK Utrecht
telefoon: (030) 252 08 35
fax: (030) 252 18 99
e-mail: secretariaat@uaf.nl
giro: 76300